

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie skazanego P.S.
skazanego za czyny z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu w dniu 9 kwietnia 2026 r.,
wniosku skazanego o wznowienie postępowania
zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z dnia 18 listopada 2020 r., sygn. akt II AKa 154/20,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Opolu
z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt III K 82/19,
na podstawie art. 545 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł :

1. odmówić przyjęcia wniosku skazanego P.S. o wznowienie postępowania wobec jego oczywistej bezzasadności,
2. stwierdzić brak podstaw do wszczęcia z urzędu postępowania o wznowienie postępowania.

UZASADNIENIE

Skazany P.S. wniósł o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 listopada 2020 r., sygn. akt II AKa 154/20, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt III K 82/19. W uzasadnieniu skazany podniósł, iż

w wydaniu wyroku sądu II instancji brali udział „neosędziowie”, ponadto wskazał, że nie popełnił zarzucanych mu czynów, za które aktualnie odbywa karę pozbawienia wolności, był torturowany przez funkcjonariuszy służby więziennej. Skarżący wniósł o uchylenie wyroków i „sprawiedliwe osądzenie”, a także o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie należy odwołać się do treści art. 545 § 3 k.p.k., który stanowi, iż sąd, orzekając jednoosobowo, odmawia przyjęcia wniosku nie pochodzącego od prokuratora, adwokata, radcy prawnego albo radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych, jeżeli z treści wniosku, w szczególności odwołującego się do okoliczności, które były już rozpoznawane w postępowaniu o wznowienie postępowania, wynika jego oczywista bezzasadność.

Powyższe unormowanie pozwala więc na wstępną kontrolę wniosku o wznowienie – i to bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych - celem wyeliminowania konieczności przeprowadzania różnego rodzaju czynności procesowych związanych z wnioskiem, który w stopniu oczywistym nie może doprowadzić do wznowienia postępowania. Zaznaczyć jednocześnie należy, iż decydująca jednak jest sama treść wniosku o wznowienie, która może być oczywiście bezzasadna z różnych powodów. Ta oczywista bezzasadność wynikać może z tego, że we wniosku wskazano podstawy wznowienia, które nie są przewidziane w ustawie albo z tego, że w ogóle nie wskazano żadnych podstaw wznowienia, ograniczając się do postulowania przeprowadzenia kolejnej kontroli odwoławczej (zob. postanowienie SN z dnia 9 lipca 2024 r., III KO 81/24).

Uwzględniając powyższe wskazać należy, że skazany we wniosku nie przedstawił takich okoliczności, które uzasadniałyby wznowienie postępowania w niniejszej sprawie. P.S. podniósł, że został skazany za popełnienie ponad 20 przestępstw, z których połowy nie popełnił. Ponadto podniósł, że był torturowany przez funkcjonariuszy służby więziennej. Okoliczności te nie mogą jednak stanowić podstawy do wznowienia postępowania. Skazany nie powołał żadnej z podstaw wznowieniowych określonych w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. lub art. 540b k.p.k.,

kwestionując poczynione przez sądy obu instancji ustalenia faktyczne skutkujące prawomocnym skazaniem. Należy bowiem wskazać, że postępowanie wznowieniowe nie stanowi powtórzenia postępowania apelacyjnego i nie jest swego rodzaju "trzecią instancją", mającą służyć kolejnemu weryfikowaniu poprawności orzeczeń zapadłych w sądach pierwszej i drugiej instancji.

Wniosek o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego podstawy zostały ustawowo skatalogowane (art. 540-540b k.p.k.) i postępowanie wznowieniowe sprowadza się wyłącznie do ich badania (zob. postanowienie SN z dnia 15 września 2022 r., V KO 67/22). Specyfika postępowania wznowieniowego wszczynanego na wniosek sprawia, że nie dokonuje się na nowo oceny zebranych w toku procesu dowodów i poprawności przyjętych w oparciu o nie ustaleń faktycznych, będących podstawą prawomocnego wyroku. Nie bada się również oceny zasadności orzeczenia sądu pierwszej instancji, tak jak to się czyni w ramach kontroli instancyjnej (zob. postanowienie SN z dnia 21 kwietnia 2016 r., V KO 22/16).

W związku z powyższym, wniosek skazanego o wznowienie postępowania, należało uznać za oczywiście bezzasadny i na podstawie art. 545 § 3 k.p.k. odmówić jego przyjęcia.

Odnosząc się z kolei do podnoszonej przez wnioskodawcę wadliwości powołania sędziów, wskazać należy, że okoliczność ta może zostać zweryfikowane jedynie z urzędu. Zgodnie z treścią art. 542 § 2 k.p.k. postępowanie wznowia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w pkt 9-11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego. Przechodząc do zasygnalizowanej przez skazanego potrzeby wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania z uwagi na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., stwierdzić należy, iż w niniejszej sprawie brak jest podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

W doktrynie i w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że uchybienia wymienione w art. 439 § 1 k.p.k. zachodzą tylko wtedy, gdy zaistniały w

rzeczywistości, a nie pozornie, zaś przepisy regulujące bezwzględne przyczyny odwoławcze muszą być interpretowane ściśle. Przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., określana mianem „nienależytej obsady sądu”, tradycyjnie wiązana była i nadal być musi wyłącznie z rozpoznaniem sprawy w składzie odbiegającym liczbowo lub strukturalnie (jakościowo) od składu przewidzianego dla rozpoznania danej kategorii spraw w sądzie określonego szczebla lub w danym postępowaniu. Konsekwentnie, spod zakresu zastosowania tej regulacji, wyłączano także przypadki stanowiące jedynie naruszenia natury organizacyjno-porządkowej (zob. m. in. J. Matras (w:) Kodeks postępowania karnego, pod red. K. Dudki, WKP 2018, komentarz do art. 439, teza 9). Uchybienia związane z zasiadaniem w składzie orzekającym osoby, co do której zachodziły podstawy wyłączenia, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k., konsekwentnie traktowane są jako względne przyczyny odwoławcze. Uchybieniem mieszczącym się w treści art. 439 § 1 k.p.k. jest taka więc tylko sytuacja, gdy w rozpoznaniu sprawy bierze udział sędzia podlegający wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. (zob. m. in. R. A. Stefański, Wyłączenie sędziego z mocy orzeczenia sądu, Przegląd Sądowy 2007, z. 6, s. 119; postanowienie SN z dnia 24 lutego 2015 r., V KK 2/15; postanowienie SN z dnia 29 marca 2018 r., V KZ 15/18). Dostrzec przy tym trzeba, że art. 439 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, z uwagi na fakt, że zaistnienie jednej z taksatywnie wymienionych w nim przyczyn obliguje sąd do orzekania poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz niezależnie od wpływu uchybienia na treść wyroku. Rodzi zatem konsekwencje często wykraczające poza oczekiwania stron postępowania występujących z żądaniem przeprowadzenia kontroli odwoławczej. Nie budzi więc wątpliwości, że zgodnie z zasadą *exceptiones non sunt extendendae* przepis ten nie może być interpretowany rozszerzająco. Dotyczy to nie tylko wzbogacania za pomocą wykładni samego katalogu z art. 439 § 1 k.p.k., lecz także dokonywania rozszerzającej interpretacji konkretnych przyczyn odwoławczych (zob. postanowienie SN z dnia 12 lipca 2022 r., III KK 222/22).

Tym samym uznać trzeba, że powołanie na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art.

439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. postanowienie SN z dnia 18 lipca 2024 r., V KO 38/24). Podnieść bowiem trzeba, że sposób powołania sędziów na podstawie art. 9a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., czyli przez Sejm, jest zgodny z Konstytucją, o czym orzekł Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 marca 2019 r., sygn. akt K 12/18.

Powyższe rozważania zdecydowały o stwierdzeniu braku podstaw do przeprowadzenia z urzędu postępowania o wznowienie zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 listopada 2020 r., sygn. akt II AKa 154/20, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt III K 82/19.

Z uwagi na odmowę przyjęcia wniosku skazanego o wznowienie postępowania wobec jego oczywistej bezzasadności, bezprzedmiotowe stało się rozpoznanie wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu.

[WB]

[a.ł.]